

Autorské práva na softvér a licencie

Všeobecná definícia autorského práva

Všeobecne môžeme **autorské právo** definovať ako súhrn právnych noriem, ktoré sa viažu k vytvoreniu istého diela, a práv, ktoré z týchto noriem autorovi vyplývajú.

Fair Use

- **Fair Use**, v preklade poctivé alebo čestné používanie, ktoré dovoľuje aj bez súhlasu držiteľa autorských práv použitie chráneného diela na isté účely.
- Podľa ustanovení Fair Use je povolené využitie chráneného diela, aj bez súhlasu držiteľa autorských práv, za účelom kritiky, komentára, paródie, novinárskeho spravodajstva, **vyučovania**, výskumu a podobne.

Slobodný Softvér

- **Slobodný softvér (Free Software) :**
 - **sloboda 0** - slobodu spustiť program na akýkoľvek účel
 - **sloboda 1** - slobodu študovať a upravovať program (ktorá vyžaduje prístup k zdrojovému kódu)
 - **sloboda 2** - slobodu kopírovať program, aby bolo možné pomáhať svojim blížnym
 - **sloboda 3** - slobodu vylepšiť program a poskytnúť toto vylepšenie verejnosti, aby bolo na úžitok celej spoločnosti

Copyleft

- **Copyleft** nebol vytvorený na ochranu autora diela a jeho práv, ale **na ochranu samotného diela (programu) proti zneužitiu**
- Pri nadobudnutí programu, musí nadobúdateľ prijať podmienky licencie a dodržiavať ich. Licencia tieto podmienky jasne definuje, a v prípade že ich niekto poruší, môže byť trestne stíhaný za porušenie autorského práva. **Copyleft sa však uplatní len v prípade ďalšieho šírenia programu**, nevzťahuje sa na súkromné použitie. Jeho názov je vlastne slovnou hračkou odvodenou od slova copyright.



Druhy autorských práv

Licencie

- V počítačovom priemysle softvér, ktorý je chránený autorskými právami a licencovaný pod softvérovou licenciou, môžeme zaradiť do dvoch kategórii licenčných schém.
 1. **licenčná schéma slobodného softvéru (open source),**
 2. **proprietárna licenčná schéma (closed source)**

Licencie Open Source

- Licencie tohto typu dávajú používateľovi najväčšiu slobodu - obvykle používateľ môže zdrojový kód daného softvéru prezerať, upravovať, a ďalej rozširovať (pod licenciou) softvér i zdrojový kód, dokonca aj upravený.

GNU General Public Licence

- **GPL** je populárna licencia pre slobodný softvér, ktorú napísal Richard Stallman pre projekt GNU. Dôležité rozhodnutie prišlo v roku 1992 od Linusa Torvalda, ktorý sa rozhodol túto licenciu použiť pre Linux-ové jadro. Dnes je pod licenciou GPL šírených zhruba 60 % všetkého Slobodného (alebo Open Source) Softvéru.



BSD Licencia

- **BSD** je jedna z najpoužívanéjších licencií pre open source softvér. Bežne sa používa pre **Berkeley Software Distribution, UNIX-ový operačný systém**



Licencie Closed Source

- Licencie tohto typu dávajú používateľovi najmenšiu slobodu - obvykle používateľ nemôže zdrojový kód daného softvéru prezerať, upravovať, ani žiadnym spôsobom tento softvér ďalej rozširovať.

EULA

- Softvérová licencia sa chápe aj ako vyhlásenie o zmluve medzi výrobcom a používateľom počítačového softvéru — niekedy nazývané Licenčná zmluva koncového používateľa (EULA) —
- Softvér balený v škatuliach je väčšinou sprevádzaný Licenčnou zmluvou koncového používateľa (EULA), ktorá je prezentovaná používateľovi niekedy na papieri, ale zvyčajne v elektronickej forme počas inštalácie. Inštalácia softvéru je však podmienená tým, že používateľ danú zmluvu prijme a tým súhlasí, že bude dodržiavať jej podmienky.

Public Domain

- **Public Domain** znamená v preklade **verejná oblasť, alebo verejné vlastníctvo**.
- Nie sú chránené autorským právom.
- Najčastejším prípadom Public Domain v autorskom práve je dielo, ktorého autorské práva vypršali, ktorého vznik bol financovaný z verejných zdrojov, alebo ktorého autor sa rozhodol, že dovoľí svoje dielo voľne používať.
- neposkytujú však (väčšinou) zdrojový kód a teda neposkytujú slobodu prezerania a upravovania zdrojového kódu.

Freeware

- **Freeware** je softvér, ktorý autor dáva k dispozícii na bezplatné používanie a šírenie, nedáva však k dispozícii zdrojový kód a neumožňuje tak jeho úpravu a vytváranie odvodených verzií.

Shareware

- **Shareware** je spôsob distribúcie softvéru, ktorý umožňuje program bezplatne vyskúšať alebo používať obmedzenú dobu. Po vypršaní tejto doby je používateľ povinný zaplatiť požadovanú cenu programu alebo program odinštalovať.

Trial Verzie

- **Trial (skúšobné) verzie** sú vlastne tiež shareware. Dovoľujú používať program iba obmedzený časový úsek, prípadne spustiť ho len daný počet krát, po ktorého vypršaní musí používateľ program odinštalovať, alebo bude program fungovať aj naďalej ale s určitými obmedzeniami alebo bez niektorých funkcií.

Multilicencia

- **Multilicencia** je určená pre použitie softvéru na viacerých počítačoch súčasne alebo na serveri pre viac pracovných staníc. Zvyčajne je lacnejšia ako súčet ekvivalentných individuálnych licencií.

Porušovanie autorských práv

- porušenie ich práv **formou pirátstva a falšovania.**
- Siete Peer – to – Peer sú v súčasnosti najväčším rizikom pre vlastníkov autorských práv

Záver

- V Slobodnom Softvéri sa skrýva veľký potenciál a je len na nás, či ho využijeme, alebo budeme aj naďalej platiť za programy, ktorých plne funkčné a dokonca niekedy aj lepšie alternatívy môžeme mať zadarmo, a tým ešte viac zväčšovať monopolné trhové postavenie softvérových firiem.

GNU/Linux

The Soft Revolution

Nicolas Rougier (c) 2005. <http://www.loria.fr/~rougier>



Starring **Arch Linux**, an i686-optimized and streamlined distribution; **ASPLinux**, a modern multifunctional GNU/Linux distribution; **Beehive**, made by system administrators, for system administrators; **BriSpeak**, a mini-distribution for the blind; **ClarkConnect**, a dedicated broadband gateway and easy-to-use server; **College Linux**, a stand-alone operating system based on Slackware; **Conectiva**, a Linux distribution from Brazil; **Darwin**, the open-source Unix underpinnings of Apple's Mac OS X; **Debian GNU/Linux**, releases are geared more toward stability than cutting-edge features; **DemoLinux**, a distribution designed to reside entirely on a bootable CD; **e-smith**, a server-oriented distribution; **EasiLiX**, a text-based, menu-driven interface for configuring services; **ELX**, an interface similar to Windows; **EnGarde**, a secure distribution of Linux engineered from the ground-up; **Fedora Project**, the free descendant of Red Hat Linux; **FreeBSD**, an advanced operating system for Intel i486 compatible, DEC Alpha, and PC-98 architectures; **Gentoo Linux**, an enhanced BSD ports-style package system; **Gibraltar**, a Debian-based router/firewall distribution; **GNU-Darwin**, combines Apple's Darwin 1.4.1 with X Windows and several GNU packages; **Icepack**, Linux, an independent Linux distribution built from scratch; **JBLinux**, a Linux distribution designed primarily for security and performance; **K12LTSP**, based on Red Hat Linux and the LTSP terminal server packages; **Knoppix**, a Linux distribution runs entirely from a bootable CD; **Libranet**, a Debian-based distribution with an easy-to-use installer; **Lycoris**, an operating system designed with ease of use in mind; **Mandrake**, a friendly and popular Linux operating system; **NetBSD**, a free, secure, and highly portable UNIX-like operating system; **Peanut Linux**, a small distribution, a 160 MB download and a 400 MB install size; **Red Hat**, probably the best-known Linux distribution; **Rock Linux**, a full-featured and powerful distribution, geared toward system administrators; **Slackware**, the most "UNIX-like" Linux distribution out there; **SmoothWall**, a small distribution designed to act as a secure firewall/gateway; **SoL**, optimized Linux distribution for use on servers; **Sorcerer**, a distribution geared toward system administrators; **Suse Linux**, a popular distribution based out of Germany; **Trustix Secure Linux**, a distribution aimed towards the server market; **Turbolinux**, most popular Linux distribution in Japan and China; **UnitedLinux**, a standards-based Linux operating system targeted at the business user; **Yellow Dog Linux**, a complete Red Hat-based Linux distribution for the PowerPC; **Vector Linux**, keep it simple, keep it small!